Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 168 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 27-го ЛИПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 27, 1979 No. 168 VOL. LXXXVI.

РАЙОН ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ ВІДЗНАЧИТЬ 85-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ ПІД ЧАС ТРИДЕННОГО УКРАЇНСЬКОГО ФЕСТИВАЛЮ

Барнсвілл, Па. (с.г.). — Цього „вікенду" від п'ятниці до неділі, 27-го до 29-го липня ц. р., тут в чудовому парку, заходом українського католицького Шамокінського деканату і при співпраці Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Округи Твердого Вугілля, відбуватиметься триденний український фестиваль. Головою Фестивального Комітету є відомий громадський діяч околиці Шамокіну Степан Поступак. До цього часу, ці кожнорічні одноденні свята відбувалися тут також заходами Шамокінського деканату, але цього року, за ініціятивою Степана Поступака, вперше відбудеться триденний загальний всеукраїнський фестиваль з багатою програмою для українців Пенсильванії і довколишніх стейтів. Як уже було сказано під час фестивалю, стараннями Окружного Комітету, що його очолює заслужений союзовий діяч Тимко Бутрей, врочисто відзначать 85-річний Ювілей УНСоюзу. Округа подбала про це, що всі три дні буде відкритий союзовий кіоск, де можна буде одержати літературу про УНСоюз, як також всі інформації про набуття забезпечення у УНСоюзі. Ці інформації про УНСоюз заінтересовані одержуть від членів Комітету, а саме: п-і Галини Словік, Тимка Бутрея, Йосифа Чабана, Адольфа Словіка і Степана Гавриша — союзового організатора.

Д-р Іван Флис, головний предсідник УНС

Фестиваль починається уже в п'ятницю 27-го липня, де ввечері о год. 7-ій виступить танцювальний ансамбль при українській католицькій церкві в МекАду. Відтак буде забава з танцями відомої оркестри „Соняшник". До вечірньої програми також належить „Вечір в Україні", де гості будуть мати змогу на вечерю одержати українські страви. У суботу вранці, о год. 10-ій, офіційно відкриється програма Фестивалю парадою, що її очолюватимуть козаки на конях в українських козацьких одягах. За ними маршуватимуть українські церковні і світські організації, діти в народних строях, танцюристи і оркестри. Після піднесення американського й українського прапорів, священики обидвох українських церков відслужать Молебень у намірені українського народу.

Після Молебня, точно о год. 12-ій полудня, вперше в тому парку виступить відомий танцювальний ан-

(Закінчення на стор. 3)

ЕНЕРҐЕТИЧНИЙ ПЛЯН ПРЕЗИДЕНТА КАРТЕРА МОЖЕ БУТИ ЗАТВЕРДЖЕНИЙ ЩОЙНО ОСІННЮ

Вашінгтон. — Провідники Демократичної більшости у Конґресі ЗСА заявили президентові Картерові у вівторок, 24-го липня, що проголошений ним 15-го липня ц. р. енерґетичний плян може бути затверджений щойно осінню цього року, з уваги на літні вакації, які починаються в Капітолі в п'ятницю, 3-го серпня.

У розмовах з демократичними лідерами Сенату і Палати Репрезентантів у Білому Домі президент Картер обстоював усі аспекти свого пляну, зокрема встановлення незалежної Корпорації Енерґетичного Забезпечення, яка мала б відати над продукцією різних видів пального у задовільній кількості. Він рівнож настоював на конечності оподаткування надмірних прибутків нафтових фірм, які мали встановити головне джерело фондів для здійснення його енерґетичного пляну коштом 142 більйонів долярів на протязі наступних десятьох років.

Сенатор Рассел Лонґ з Люїзіяни, який очолює Сенатську фінансову комісію, запевнив президента Картера, що він одержав від Конґресу законопроєкт щодо оподаткування надмірних прибутків нафтових фірм до 1-го жовтня цього року та що президент Картер зможе „з приємністю підписати його". Палата Репрезентантів вже виготовила такий законопроєкт, а сенатська комісія почала випрацьовувати свою версію у четвер.

Однак, сенатор Генрі Джексон, який очолює Комісію в справах енерґетики в Сенаті, висловив побоювання, що Фінансова комісія дозволить нафтовим фірмам зужити частину надмірних прибутків на шукання нових джерел пального, що значно зменшило б вимагані президентом Картером фонди. Як відомо, сен. Джексон є спонзором комплексного енерґетичного законопроєкту, який у багатьох аспектах дуже подібний до пляну президента Картера, хоча він не базується виключно на фонди з надмірних прибутків.

Демократичні лідери Конґресу запевнили президента Картера, що вони постараються ще перед вакаціями перевести голосування над законопроєктом, який дав би право президентові Картерові встановити раціонування бензини у випадку її недостачі.

ОБ'ЄДНАНІ ШЕФИ ШТАБІВ ПІДТРИМУЮТЬ САЛТ ІІ

Ген. Дейвид Джовнс (справа), голова Об'єднаних Шефів Штабу, свідчить перед Сенатською комісією в справах військових частин. Разом з ним адмірал Томас Гейвард (зліва), шеф фльоти, і ген. Роберт Барров, шеф морської піхоти.

Вашінгтон. — Об'єднані Шефи Штабів минулого вівтірка, 24-го липня, ще раз підтримали перед Сенатською комісією в справах військових частин підписаний у Відні президентом Джіммі Картером і Леонідом Брежнєвим американсько-совєтський договір про обмеження стратегічної атомової зброї, відомий під назвою САЛТ II, як це вони зробили понад два тижні тому перед Сенатською комісією закордонних зв'язків. Одначе всі шефи штабів чотирьох частин американських збройних сил ще більше пов'язували, ніж це було перед Сенатською комісією закордонних зв'язків, свою підтримку договору САЛТ II з більшими видатками на модернізацію американського озброєння.

Голова Об'єднаних Шефів Штабу ген. Дейвид Джовнс, який є шефом авіяції, заявив сенаторам що йому тяжко сказати, чи він підтримав би договір САЛТ II, якби президент Картер не одобрив розбудову нових пересувних міжконтинентальних ракет типу „Ем-Екс" та інших оборонних заходів. Одначе він заперечив, що Білий Дім цим способом забезпечив собі підтримку шефів штабу. Під час дальших свідчень ген. Джовнс підкреслив, що якщо договір САЛТ II мав би спричинитися до застою в ділянці потреб на модернізацію американської зброї, то Сенат „правдоподібно не повинен ратифікувати його".

Адмірал Томас Гейвард, шеф фльоти, відповідаючи на запитання, заявив, якщо ЗСА „не має бажання" конкурувати військово, то він не бачив би цінности договору і не рекомендував би сенаторам ратифікувати його.

Політичні коментатори вважають, що свідчення деяких шефів штабу будуть особливо корисними для окремих сенаторів, як, наприклад, Сема Нанна, демократа з стейту Джорджія, які мають надії використати договір САЛТ II, як знаряддя для збільшення бюджету на військові потреби.

Сенатор Генрі Джексон, демократ із стейту Вашінгтон, звернув увагу ген. Дейвидові Джовнсові, голові Об'єднаних Шефів Штабу, що у своєму неопублікованому меморандумі до Білого Дому й до секретаря оборони Гарольда Бровна шефи штабів висловили більше застереження щодо договору, як у своїх свідченнях публічно. Сенатор Джексон навіть зробив закид ген. Джовнсові, як шефові авіяції та пізніше голові Об'єднаних Шефів Штабів, в тому, що він не обстоював одобрення подібної системи зброї раніше, яку тепер обороняє.

Декілька сенаторів, серед них С. Нанн і Б. Ґолдвотер, стали в обороні ген. Джовнса, називаючи його цінною й чесною особистістю. Сенатор Джексон продовжуватиме ставити питання шефам штабу в середу, 25-го липня.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ІНФОРМУЄ КОЛИШНІХ СОВЄТСЬКИХ ГРОМАДЯН ПРО ПОЇЗДКИ ДО СССР

Вашінгтон. — Державний департамент повідомляє, що новий совєтський закон про громадянство увійшов у силу 1-го липня цього року.

Як вже інформовано в „Свободі", уряд ЗСА звернувся до совєтського уряду з тим, щоб він подав офіційне запевнення про те, що всі американські громадяни, які мають американські пашпорти і совєтські візи, будуть вважатися совєтським урядом американськими громадянами, не зважаючи на те, чи американське громадянство придбано своїм народженням або шляхом натуралізації.

Державний департамент противиться подвійному громадянству як справі принципу. Одначе ЗСА визнає установлені принципи міжнародного права, що кожна суверенна країна має право рішати, згідно з положенням свого закону, хто є, а хто не є громадянином їхньої країни. Тому уряд ЗСА ясно заявив урядові Совєтського Союзу, що згідно з американським законом уряд ЗСА вважає всіх громадян, чи вони придбали своє громадянство народженням на території ЗСА, чи шляхом натуралізації, повноправними американськими громадянами, не зважаючи на те, чи будь-яка особа може вважатися совєтським громадянином, згідно з новим совєтським законом.

Державний департамент поінформував уряд Совєтського Союзу про те, що всі американські громадяни, які в'їжджають до Совєтського Союзу та посідають американський пашпорт і совєтську в'їздну-виїздну візу, повинні вважатися совєтським урядом американськими громадянами, які поїхали з метою відвідин до СССР, не зважаючи на те, чи совєтських уряд може уважати таких осіб також совєтськими громадянами.

Рішення про поїздку до СССР або Балтійських держав, — як заявляє Державний департамент, — повинна зробити кожна особа сама для себе. Особи, які особливо занепокоєні можливим застосуванням нового совєтського закону до них персонально, можуть відкласти свою поїздку до того часу, коли совєтський уряд точно з'язсує окремі постанови цього нового закону про громадянство. Всі особи, які вирішають поїхати на відвідини до Совєтського Союзу, можуть бути певні, що уряд ЗСА надасть всю відповідну і потрібну допомогу кожному громадянинові ЗСА, який може мати будь-які проблеми з совєтським урядом у зв'язку з новим законом про совєтське громадянство, — заявляє Державний департамент.

Одначе американський уряд повідомляє всіх осіб, які будь-коли були совєтськими громадянами, але тепер є американськими громадянами, щоб формально відмовилися від совєтського громадянства перед тим, як виїжджати на відвідини до Совєтського Союзу. Для того, щоб отримати інформації щодо цієї процедури, можна телефонувати до Бюра справ Совєтського Союзу при Державному департаменті на число (202) 632-8670, або звертатися листовно на адресу: Office of Soviet Union Affairs, Departament of State, Washington, D.C. 20520.

Палата Репрезентантів відкинула додаток до конституції

Вашінгтон. — Палата Репрезентантів ЗСА 216-ма голосами проти 209-ох відкинула додаток до конституції, який забороняв бивоження учнів публічних шкіл автобусами як засіб расової інтеґрації. Прийняття додатку вимагало більшости двох третіх голосів.

Первісно додаток до конституції в цій справі вніс демократичний конґресмен Рональд Моттл з Огайо, однак, на пораду адміністраторів публічних шкіл він його відтягнув, а піддержав версію республіканської конґресменки з Меріленду, Марджорі Голт. Деякі з конґресменів, які є проти довожування учнів до шкіл автобусами, не піддержували додатку, вважаючи, що це не є справа конституційного порядку і що для розв'язки цієї дилеми слід шукати інших доріг.

Голосування, — твердять політичні аналітики, — віддзеркалювало зміни у настанові до расових проблем країни. Конґресмени з південних стейтів голосували проти додатку, бо, на думку аналітиків, вони „вже вспіли зжитись" з різними заходами інтеґрації публічних шкіл, включно з довожуванням учнів автобусами.

Натомість ця проблема є дуже пекуча у північних стейтах, тому й деякі конґресмени з тих стейтів голосували за поправкою.

Це вперше за останніх десять років Палата Репрезентантів голосувала над поправкою до конституції в справі довожування учнів публічних шкіл автобусами. Після того, як ця поправка перепала, деякі конґресмени плянують внести законопроєкт в цій справі.

ГАРВАРДСЬКА ЛІТНЯ ШКОЛА УКРАЇНІСТИКИ: 1979 РІК

Гарвардський курс історії України: 1979 рік. У першому ряді (зліва): гість — д-р І. Флис, проф. О. Пріцак і проф. Ф. Сисин.
(Світлила: Таня Михайлишин-Д'Авінйьон)

Кембрідж, Масс. (ФКУ). - Гарвардський Центр Українських Студій (починаючи з моментом його встановлення — 1968 року), під час кожного академічного року є дуже активною інституцією. Відбуваються тут лекції в повній програмі курсів історії України, української літератури та українського мовознавства, загальні й спеціялізовані семінари українознавства, конференції, наукові дискусії, наради, зустрічі із вченими різних національностей, які закінчуються плянуванням видань УНІГУ, в тому її англомовного квартального журналу; докторанти працюють над своїми дисертаціями; бібліотекарі дбають про впорядкування постійно збагачуваної україніки, влаштовують виставки книг та документації. Уся та многогранна наукова праця — це щоденне явище в українському Гарварді.

Дев'ятий раз

Але і під час вакацій активність не вгаває, не тратить натуги щоденна праця. У будинку УНІГУ появляються нові обличчя. Це студенти Літньої Школи.

Цього 1979 року влаштовано вже дев'ятий раз, у рамках Літньої Школи Гарвардського Університету, доброякісну студійну програму україністики, яка триває, у відміну від лише одномісячних програм в попередніх двох роках, 8 тижнів. У пройдених дев'ятьох літніх сесіях-курсах українознавства взяло участь 563-ох студентів.

Студенти

Із 14-ох стейтів ЗСА і з Канади прибули цього року на українські курси 57 студентів: 19 хлопців і 38 дівчат. Шість із них — неукраїнського походження (араб, жид, негр, ірляндці, американець з Тексасу). Кожний студент мусить вивчити два кредитовані курси і скласти кінцеві іспити. Крім студентів, відвідують щоденні виклади чи вечірні гутірки та лекції, теж ще понад 20 молодих людей, які принагідно перебувають в Бостоні чи околицях. На

(Продовження на стор. 3-ій)

Сопрано Л. Геймур виступить на Союзівці

Союзівка. — Сопрано Ляля Геймур, молода солістка з Ню Йорку, яка відома українській громаді східніх стейтів ЗСА із своїх численних виступів, виступить на цій оселі УНСоюзу в суботу, 28-го липня, в рамках літніх культурно розвагових програм. Л. Геймур виконає ряд композицій і пісень під фортепіяновий акомпаньямент Дозі Сиґіди. У програмі, що її вестиме конферансьє Аня Дидик, виступлять також вокальний і танцювальний ансамблі Союзівки. Після програми відбудеться забава під звуки оркестри Союзівки під керівництвом Алека Худолія із солістами Оксаною Тромсою та Миколою Шкварком.

У серії мистецьких виставок неділю, 29-го липня, свої олії покаже Ірина Гомотюк-Зєлик.

У наступну суботу, 4-го серпня, на сцені авдиторії „Веселка" виступить сопрано Марта Кокольська, солістка Міської Опери в Ню Йорку. Фортепіяновий акомпаньямент — проф. Ігор Соневицький. Під час забави до танців приграватиме оркестра „Темпо" під керівництвом Іринея Коваля. У неділю, 5-го вересня, відбудеться мистецька виставка картин Михайла Мороза.

У суботу і неділю відбудуться тенісові змагання у подвійних грах. Зголошуватися можна до год. 9-ої вранці.

Вісім студентів працюють для Пласту в Канаді за урядові фонди

Торонто. — Крайова Пластова Старшина в Канаді одержала фінансову допомогу на затруднення студентів на літо 1979 року.

Від провінційного уряду Онтаріо, Міністерства Культури і Розваги одержано $5,280 долярів на затруднення трьох студентів на працю над проєктом, який включає виготовлення нового пластового співанника, збірання новацьких і юнацьких матеріялів та виготовлення програм сходин. Призначена сума покриває 75% платні студентів-працівників та деякі інші видатки пов'язані з проєктом.

Від федерального Міністерства Секретаріяту Канади одержано суму $12,300 на покриття платень п'ятьом студентам цього літа на збірання матеріялів до

(Закінчення на стор. 3)

Іранське радіо іґнорує заборону Хомейні щодо музичних передач

Теґран, Іран. — У вівторок, 24-го липня, іранське радіо продовжувало передавати музичні програми, які включали іранську народну музику, частини з клясичних творів та теми революції сьогочасної музики. Таким чином іранське радіо зіґнорувало розпорядження духовного й революційного лідера Аятолли Хомейні, який у понеділок, 23-го липня, заборонив музичні передачі по радіо та програми на телебаченні, заявляючи, що музика „не відрізняється від опіюму" та „закручує голови молоді" й робить їхній „розум неактивним".

Директор іранського національного радіо Садеґ Ґотбзаде заявив, що заборона Аятолли Хомейні стосується до „святого місяця Рамадана", який починається в четвер, 26-го липня. Він також додав, що рішення щодо музичних радіопередач після „закінчення Рамадана" буде зроблене пізніше. Політичні коментатори вважають, що цією заявою директор іранського радіо уникнув прямого конфлікту з Хомейні.

Натомість пресові агентства інформують про те, що курдські повстанці захопили головну квартиру поліції в місті Хой. Військові сутички поміж курдськими повстанцями та іранським військом проходять в інших місцевостях цього району.

Як відомо, курдські повстанці ведуть боротьбу з поліційними та військовими відділами іранського війська віддавна, бо курди борються за відокремлення від Ірану та інших сусідніх країн, в яких живуть курди, та за створення своєї власної держави.

Урядова криза в Італії продовжується

Рим, Італія. — У вівторок, 24-го липня, лідер Соціялістичної партії Італії Беттіно Кракс повідомив президента Сандро Пертіні, що йому не вдалось зформувати нового уряду, тому що найбільша в цій країні Християнсько-демократична партія відкинула його пропозиції.

Президент Пертіні, — твердять політичні аналітики, — правдоподібно доручить формування нового уряду членові Християнсько-демократичної партії Амінторе Фанфані, який під цю пору очолює Сенат.

ЛІТНІЙ СЕМІНАР УВАН

Філядельфія. (О. Біланюк). — Від 20-го до 24-го серпня 1979, в околиці Гантеру, Н.Й., відбудеться 6-ий Літній Семінар УВАН.

Метою семінару є дати учасникам можливість поглибити свої знання з українознавчої проблематики та провести академічний обмін думок у дружній, відпруженій атмосфері. Це завдання з успіхом виконано на попередніх літніх семінарах УВАН. Цікава тематика та видатні прелеґенти запевняють, що 6-ий семінар буде не менш вдалим. Як у минулому, семінар відбудеться в пансіоні „Карпатія", P.O. Box 126, R-te 23 A, Lexington, N.Y. 12452 — Tel.: (518) 989-6622.

Проводити 6-им літнім семінарем будуть: д-р Борис Левицький та д-р Франк Сисин.

Д-р Борис Левицький є одним з чільних европейських совєтознавців. Він автор низки статтей та монографій про Совєтський Союз. Його часто запрошують державні чинники різних країн як дорадника в справах внутрішньої й зовнішньої політики СССР. На семінарі д-р Б. Левицький виголосить ряд доповідей на тему: „Політична й економічна історія Української ССР — 1945-1979".

Д-р Франк Сисин це молодий історик, докторант Гарварду, спеціяліст доби Хмельницького. Д-р Сисин є науковим співробітником Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету та професором історії в Гарвардському Університеті. Темою лекцій д-ра Сисина є: „Хмельниччина — зразок революції".

Для семінару намічено слідуючу програму:

Неділя 19-го серпня — зустріч о год. 8:30 вечора. Від понеділка 20-го до п'ятниці 24-го серпня перед полуднем: 9:15-10:15 перша доповідь, 10:15-10:45 перерва, 10:45-11:45 друга доповідь, вечором: 7:30-8:30 перша дискусія, 8:30-9:00 перерва, 9:00-10:00 друга дискусія.

Вписове на семінар — 40.00 дол. від особи, що покриває кошти прелеґентів та адміністративні витрати.

Учасники повинні полагоджувати справу перебування під час семінару самостійно. Учасникам, які бажають замешкати в пансіоні „Карпатія", слід заздалегідь замовити собі там місця. Кошт приміщення з харчами за час від 19-го до 25-го серпня (від вечері 19-го до полуденку 25-го серпня) в „Карпатії" виносить 115 дол.

(Беручи під увагу, що УВАН має офітійний статус наукової установи, учасники семінару, які працюють науково, зможуть відтягнути видатки, пов'язані із семінарем при обчисленні податку.)

На основі досвіду з минулорічних літніх семінарів можна зазначити, що поруч із академічною частиною, семінар дасть нагоду відпочити в гористій околиці, в дружній і свобідній атмосфері, із купіллю в гірській річці, із грою відбиванки, тенісу тощо.

Віримо, що і цього року — доповіді, жива і щира виміна думок та товариська розвага — залишать приємний і будуючий спомин в усіх учасників. Зацікавлених просимо зголошуватись на адресу:

Dr. O. Tretiak
741 N. 25th Street
Philadelphia, Pa. 19130

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Кар'єрові чи ,,політичні" амбасадори ЗСА?

Від початку існування ЗСА як самостійної держави закордонною політикою Америки кермували президенти як найвищі представники виконавчої галузі американського уряду, через Державний департамент та своїх політичних представників-амбасадорів.

Тому, що незалежна Америка постала в наслідок національної революції та як протест проти поневолення американських колоній Британською імперією, тодішні американські державні мужі старалися відрізнити нову американську систему правління якнайбільше від британського материка. Не створено Міністерства закордонних справ (,,Форейн Міністрі"), чи інших міністерств, які існували при европейських цісарських чи королівських дворах, а після Французької Революції також в парляментарних республік Европи,а створено Департаменти.

Американська закордонна політика часто не мала і далі не має дуже точно визначених цілей, як це мали, бодай до вибуху Другої світової війни, великі европейські потуги: Британія — задержати ,,політичну рівновагу" в Европі; Франція — тримати Німеччину в політичних кліщах; Німеччина — відзискати заморські колонії чи здобути нові ,,лебенсравми" на Сході Европи; Росія-СССР — експансія до Середземного моря та до Перської затоки (,,теплі води").

Отже, закордонна політика Америки велася і далі ведеться, як звичайно, сильними президентами, або сильними державними секретарями. Сильна індивідуальність Френкліна Рузвельта домінувала понад двадцять літ над американською закордонною політикою, тоді коли за Двайта Айзенгавера чи Ричарда Ніксона і Джералда Форда, її до великої міри вели Джон Фостер Долес і Генрі Кіссінджер.

Коли президент Картер проголосив свою кандидатуру на президента Америки, він гучно заявив, що назначуватиме амбасадорів з ряду кар'єрових дипломатів,що мають відповідну підготову-вишкіл у школі для закордонної служби, як теж практику, набуту в різних країнах, де працювали в американських амбасадах чи консулятах.

Однак, як тільки Картер став президентом, він почав шукати амбасадорів поза колом кар'єрових дипломатів.

Одна з перших його номінацій була Ленарда Вудкока, колишнього голову робітничої спілки /,,Юнайтед Авто Воркерс"/, на преважливий пост зв'язкового з комуністичним Китаєм, а після визнання Китайської Народної Республіки Америкою — на американського амбасадора до Пекіну. Вудкок є і був знаменитим юнійним провідником, але не дипломатом. Його нагородив Картер за піддержку його робітничої спілки під час виборів в 1976 році. Після того, президент Картер назначив колишнього сенатора Майка Менсфільда амбасадором до Японії, який без сумніву є інтелігентною особою, але як і Вудкок без дипломатичної практики.

Третім ,,політичним" найменуванням президента Картера є Роберт Ц. Крюгер, колишній конгресмен з Тексасу, якого назначено спеціяльним координатором американсько-мехіканських відносин. Столична преса підкреслює, що він цілком не відповідає тим вимогам, що їх вимагають дуже ,,делікатні" теперішні відносини між ЗСА і Мехіком.

Вкінці президент Картер назначив Томаса Ватсона, мол., емеритованого голову ,,ІБМ" (,,Інтернайшенал Бизнес Машінс"), американським амбасадором до Москви.

Традиційно до Москви висилають найбільш досвідчених американських дипломатів (з виїмком воєнних часів, коли амбасадорами були Джозеф Дейвіс і Аверелл Гаріман, які опісля писали ,,спомини", вихвалюючи совєтський режим тощо). Ватсон не має жадного дипломатичного досвіду і навіть не знає російської мови, а його найсильнішою ,,кваліфікацією" є те, що він беззастережно піддержує совєтсько-американську торгівлю.

Проблема ,,політичних" призначень є давня та важлива. Одначе ледве чи цю практику можна легко змінити, бо вона є частиною американської традиції. Америка є сильною і багатою державою, тому всякі помилки, роблені її недосвідченими дипломатами, хоч шкодять американському престижеві, їм часто прощається, бо їх назначено за якусь допомогу при виборах.

Але цю систему треба конечно змінити.

Панас Феденко

РОКОВИНИ ВЕРСАЙСЬКОГО МИРУ

Дня 28-го червня ц. р. сповнилося 60 років, коли в Королівському Палаці в Версаї підписано мирний договір між представниками Німеччини і делегатами держав-побідниць: Америки, Англії, Франції, Італії. Уряд Німецької Республіки, що після втечі кайзера Вільгельма II в листопаді 1918 р. задержавши назву Імперії (,,Райх"), доручив своїм представникам на мирній конференції підписати договір, не читавши його: то був протест проти тяжких вимог держав-побідниць до розбитої Німеччини.

Від того часу в світі багато води в ріках утекло в море і немало людської крови пролилося на полях битв. Уже безсторонні історики виявили документально, що почин до Першої світової війни вийшов із Центральних держав — Німеччини та Австро-Угорщини.

Правда, нової великої війни хотіли також сербські патріоти на чолі з головою сербського уряду Пашичем: доказано, що Пашич знав про пляни своїх земляків убити наслідника австрійського трону Франца Фердинанда, бо це дало привід до війни. Але уряд Австро-Угорської імперії не відважився б почати війну проти Сербії, коли б кайзер Вільгельм не заохочував Відня до того.

Німецька імперія в той час була найкраще озброєною державою в Европі і на чолі імперії стояв балакучий кайзер, що часто в промовах нарікав, мовляв, німцям бракує ,,місця для прожитку", що доведеться пасти корови ,,на покрівлях домів"...

Тому Вільгельм і його міністри шукали колоній за морями і ласим оком позирали на рідко заселені простори Східньої Европи. Послушний волі уряду парлямент прийняв до відома проголошення війни Французькій Республіці і Російській імперії в серпні 1914 року, хоч була можливість переговорами залагодити спір між Австрією і Сербією.

З переходом Італії на сторону Англії й Франції Німеччина та Австро-Угорщина мусіли вести війну на два фронти: на Заході й на Сході проти Росії. Уже при кінці 1916 року надія на перемогу над арміями противників погасла в Центральних державах. Однак, упадок царського режиму в Росії в березні 1917 року ослабив російську армію, а большевицький переворот в листопаді того року зовсім зруйнував бойову силу армії. Кайзер Вільгельм і командири армії — Гінденбург і Людендорф — набралися нової відваги й надії на перемогу на Заході. Ці надії перечеркнув уряд Америки, що виступив з могутніми свіжими силами проти Німеччини. Довелося підписати капітуляцію в Коп'єні (Compiegne).

Уряд і парлямент новоствореної Німецької Республіки надіявся, що ,,14 пунктів" американського президента Вілсона про самовизначення народів мали вагу універсальну, для всіх народів, теж і для Німеччини. Фактично Вілсон мав на увазі тільки деякі народи, що були в границях Австро-Угорщини і Росії: поляків, чехів, словаків, румунів, сербів, хорватів. Українців залишено на неласку їхніх сусідів. Коли б державипобідниці визнали право самовизначення для німців, то Німеччина після програної війни, збільшила б свою територію: до неї була б прилучена німецька Австрія і Судетські німці. Цього держави-побідниці ніяк не хотіли допустити.

Особливо у Франції було глибоке недовір'я до Німеччини, незалежно від форми правління в цій країні. Пригадували, які широкі пляни мав Берлін, коли продиктував мирний договір у Берестї: через Україну, Крим, Кавказ аж до Баку над Каспійським морем, сягали впливи німецького Райху.

Острах перед Німеччиною залишився у Франції на довший час особливо тому, що в Німеччині після війни 1918 р. поширилася леґенда: мовляв, німецьке військо було близько перемоги в 1918 р. на Західнім фронті, але ,,внутрішні вороги" перешкодили. Цю леґенду підхопив у своїй аґітації талановитий демагог Гітлер і умів переконати маси німецького народу, що він (,,фюрер") постарається змити ,,ганьбу Версайського договору".

Коли президент Гінденбург 1933 р. передав Гітлерові владу в Німеччині, то фюрер почав готувати сили для перемоги в новій війні: Sieg Heil (слава перемозі), — цими словами кінчав свої промови Гітлер. Він керувався не розсудком, оцінкою сил Німеччини і світових великодержав, а вірою в ,,вищість німецької раси", жив фанатизмом, словом, ,,давав серцю волю".

Катастрофа в Другій світовій війні навчила німців, що в політиці бажання не контрольовані розумом, ведуть народи до згуби. Творець Німецької імперії Бісмарк казав: ,,Політика це мистецтво можливого". Це значить: політика не може собі ставити фантастичних цілей.

о. Семен Гаюк

СОВЄТСЬКА АТЕЇСТИЧНА ОБРЯДОВІСТЬ

(2)

Перший такого роду Всесоюзний семінар відбувся у Москві в 1964 році, тобто від першого до другого семінара минуло майже 15 років, в яких, по вислову звітодавця, ,,закінчився етап соціяльного експеримента, склалась широка різноманітна система нових, соціялістичних свят, обрядів, ритуалів, які органічною складовою частиною увійшли в культуру і побут суспільства розвиненого соціялізму та стали яскравою межею совєтського способу життя".

І далі каже автор: ,,Соціялістична обрядність помагає зміцнювати комуністичні духовні цінності, формувати науковий матеріялістичний світогляд і гармонійно розвинуту особистість".

Вважаючи справу насильного впровадження совєтської обрядности — справою особливо важливою, однією з перших справ державного значення, звітодавець ,,Науки и Религии" подає цілий ряд цифрових даних, які говорять самі за себе. Так в одній лиш Україні до кінця 1978 року на кошт держави створено сильну матеріяльну базу для нової обрядности та обрядових служб.

У чому ж то полягала ця матеріяльна база та куди пішов державний гріш, здертий з нещасних совєтських трудящих, зокрема ж найбільше з колгоспників?

На кошт держави в Україні збудовано 100 ,,Дворцов і Домов" для довершення урочистих обрядових подій. Окрім цих ,,Дворцов і Домов" було ще споруджено 8,500 обрядових заль і кімнат, 500 сальонів для обрядових услуг, 400 обрядових бюро, 940 спеціяльних підприємств з різними цехами й майстернями для виробу всілякого роду речей і бутафорії, потрібних при виконанні цих атеїстичних обрядів. Окремо ще подається 68 ,,праздничних залов", про призначення яких докладніше нічого не сказано; треба думати, що це залі для цих самих обрядових цілей, але виключно для партійної еліти.

Одначе перелік усілякого роду установ для виконування атеїстичних обрядів на цьому ще не кінчається. У музичному супроводі цих обрядів приймають 1,500 вокальних колективів і хорів та 1,150 різного роду оркестр. Само собою зрозуміло, що для обслуговування усіх цих атеїстично-культурних установ потрібною є сила людей, які утримуються на кошт державної скарбниці. В цьому ж звіті про це сказано дослівно так: ,,Успішно вирішується в Україні також завдання забезпечення кадрами цієї важливої сфери духовного життя суспільства. Тут працюють одинадцять тисяч затверджених ісполкомами місцевих совєтських організаторів і виконавців обрядів". Усі ці становища відносно престижеві та добре платні, так що недостачі в кандидатах на них зовсім немає.

,,Таким чином, говорить звітодавець, на Україні завершене створення основ державної системи нової обрядности, вона широко і повсюди входить у життя і побут населення республіки".

Окрім обрядів при народженні, шлюбі та похороні впроваджено вже дійсно нові і нечувані обряди, до яких навіть сама назва обряду зовсім не підходить. Так придумано, наприклад, таке дійство як посвячення в робітники, посвячення в колгоспники чи окреме дуже важливе свято для вшанування трудових династій. Замість звичайного прийняття до робітничого чи колгоспного колективу нового робітника, зглядно робітниці, обов'язково відбувається посвячення в цей справді батрацький стан із обов'язковою присягою віддано працювати для рідної Комуністичної партії і рідного уряду.

А що ж значить свято вшанування ,,трудових династій"?

Це, коли в колгоспі чи в якійсь фабриці, або в шахті проробив робітник усе своє трудове життя і разом з ним працював також його син, а потім і внук, то це вже є т. зв. ,,трудова династія". Не рід, не трудова сім'я, а таки ,,трудова династія". І виглядає це на очевидні кпини новітніх експлуататорів, які за видавлений піт і кров обдаровують цих новітніх кріпаків прерізними назвами та титулами, що в нормальної людини можуть викликати тільки гірку посмішку.

Окрім вже згаданих святкувань існують ще окремі свята зі штучно придуманими чудернацькими обрядами, як наприклад, ,,свято першої борозни", ,,свято одержання паспорту", який, як правило, в колгоспників дуже мало буває в руках, а то переважно в шуфлядці голови колгоспу під ключем. Є ще свято випроводин молоді в Червону армію. Та й взагалі тих всілякого роду свят і святкувань є повно, бо вони, мовляв, народжені життьовими потребами комуністичного суспільства.

Важливим фактором у ділі поширення совєтських атеїстичних обрядів є особи яким доручено їх виконання. Звичайно, рідко коли виконавцями бувають люди випадкові чи мало перевірені. Переважно обов'язки т. зв. культових обрядових старостів виконують партійні комуністи, які крім комуністичної виучки отримують додаткову підготову в одержанні основ знання з комуністичної ,,етики і стетики", культури поведінки і мови та з основ сценічного мистецтва.

Із цією метою при ЦК Компартії існує спеціяльна двохрічна школа для активістів, що працюють для совєтської культової обрядности. Існують також спеціяльні факультети для підготови служителів атеїстичного культу, а крім вищезгаданих безбожних шкіл працює ще багато всілякого роду шкіл того самого профіля, тільки з більш сконденсованою програмою, як рівнож безліч всілякого роду курсів, але з програмою щонайменше 100 учбових годин, в яких саме старанно і підготовляються старости та виконавці совєтської обрядности.

[Продовження буде]

Леся Лисак-Тивонюк

МОЛОДА БАРАБОЛЬКА

В околицях, де я виростала, не вживали назви ,,картопля". Казали ,,бараболя", а коли ходило про молоду картоплю, Мати звала її здрібніло ,,баработькою".

Першу молоду барабольку випорпували з-під кущів зараз по святі св. Петра і Павла. Цей рід ранньої картоплі звали ,,американкою". Випорпували її обережно дерев'яною ложкою, чи ,,кописткою", щоб не пошкодити корінців і менших картоплин, які ще не вспіли вирости. Діти залюбки приглядалися, смакуючи заздалегідь в уяві молоденьку бараболю, зварену з цибулинням, пахучим кропом, политу маслом, подану з квасним молоком, таким густим, що ,,можна було кроїти ножем", як тоді казали. Нічого дивного: стара картопля, яку держали в ,,ямах" — на селі рідко хто мав пивницю — вже була зовсім ,,зросла", тобто покрилася високими паростками, не мала вже смаку. А молода баработька не тільки була пресмачна, вона ще й пахла! Пахла літом, сонцем, зеленню...

Молоду барабольку не ,,обдирали з лушпин", як стару, тільки делікатно усували тонкий рожевий наскірок. У тих часах молода, свіжа барабоцька вважалася своєрідним присмаком.

Гай, гай, така буденна річ, як звичайна картопля, а ось думки пронизує якесь особливе тепло. Чи це теплота Маминих рук, які варили й подавали цю їжу? Чи може це теплота років дитинства, коли світ видавався такий прекрасний? Чи може це теплота людей, яким не треба було багато, щоб почуватися вдоволеними?...

Пробую знайти якусь схожість проминулих років з теперішніми... Схожости нема. Тут, дослівно в кожній порі року, можна купити свіжу, молоду картоплю. Тільки як я б її не варила, вона вже не смакує як та в дитинстві на селі. Мабуть надто добре ми тут харчуємося й надто вибагливі стали. До того ж багато людей зовсім не їсть картоплі, бо, мовляв, ,,від неї людина прибуває на вазі". Дивне. Багато з нас виросло між людьми, які їли картоплю день-у-день, і ніяк від неї не товстіли.

Пригадався смак ще одніє картоплі з часів молодости. Була війна, німецька окупація, злиденні харчові картки. Була тоді у Львові. Одержала місячний приділ хліба — аж цілі дві хлібини. Знала смак того хліба — навіть голодній людині важко було його їсти. Понесла хліб на славетні львівські ,,Кракедани", продала за двадцять марок і за ці гроші купила кілограм молодої картоплі, ще й головку салати.

У пані, в якої винаймала кімнату без доступу до кухні, випросила дозволу зварити картоплю на її печі (паливо було тоді на вагу золота), позичила дрібку солі й ложку оцту до салати. Про масло чи навіть маргарину не було й мови. Запросила на цей ,,пир" товаришку, таку ж голодну, як і я. Дуже нам смакувала ця пісна картопля...

Пішла недавно на базар, купила всього п'ять фунтів молодої картоплі, ще дещо з харчів, і мішок, в якому несла ці продукти, почав мені тяжіти. Стало досадно: невже ж я забула?..

Ні, не забула, завжди пам'ятатиму тягар старого наплечника, в якому двигала із стрімких тирольських гір картоплю. Бо на водністій таборовій ,,зупі" та гіркому плинові, який шумно звався ,,кавою", трудно було вижити. Брала трохи сахарини й цигарок і йшла вимінювати їх на картоплю. Задихувалася на стрімких гірських стежках вгору, терпла зі страху над зрадливими проваллями, обливалася потом. Та все це було дрібницею в порівнянні з болючою непевністю, чи захочуть тирольські бавери продати трохи картоплі, чи відженуть від дверей як зайду — жебрака, як бездомну собаку, що просить про трохи їжі.

Яка ж була радість, коли наплечник наповнявся дорогоцінною картоплею! Дарма, що згиналася під його тягарем — була ж виснажена недоїданням, — дарма, що сходячи з гір, наплечник немов штовхав мене у провалля, дарма, що плечі покривалися синяками й довго потім боліли. Була картопля, було чим заспокоїти голод.

Зварю куплену нині на базарі картоплю, як варила її колись покійна Мати. Є до неї масло, є шматок курятини, а до салати можу додати ложку сметани. Смачна буде вечеря, тільки тепер зовсім самотня. Бо тут тепер ніхто не голодний, як це було у воєнних та післявоєнних таборових часах. І за це треба дякувати Господеві.

Іван Р. Костюк

,,ОЙ, ВПАВ СТРІЛЕЦЬ"...

(Пам'яті Михайла Островерхи)

[2]

Із знайомства створилася справжня, нічим не підфальшована дружба, що проявлялася в численних, припадкових та домовлених зустрічах в Ню Йорку, чи в місці мого проживання в Трентоні, Н. Дж., та в обильній виміні листування. Ми разом хоронили наших спільних друзів бл. п. Льоня Лепкого, що помер в листопаді 1971 року, бл.п. П'єрра Постолюка, що помер у вересні 1978 року... Всі вони тепер вже спочивають вічним сном на спільному для них ,,клаптику" України, освяченому Свято Андріївському цвинтарі в Савт Баунд Бруці...

Останній раз ми бачилися в листопаді 1978 року в Ню Йорку на Вечорі присвяченому славній пам'яті Богдана Кравцева. Після вечора ми побували ще на виставі мистецьких картин нашої спільної знайомої з львівських часів п-і Ольги Дядинюк. З питомим гумором й великим знанням, він пояснював мені окремі картини й праці мисткині. Згодом, ми ще заскочили до ,,Лиса Микити" та з патріотичного обов'язку заглянули й до сусіднього ,,перелазу". При ,,чайку", за який Михась намагався платити, ми згадували добрі часи та договорилися, хто кому писатиме посмертну згадку... Прощаючись зо мною Михась жартував: ,,А не хвали мене забагато, Івасю"... Точно за п'ять місяців наші шляхи вже розійшлись назавше...

• • •

У суботу, 31-го травня 1975 року, на запрошення Осередку Праці Пластунів Сеніорів в Трентоні, Н.Дж., редактор Михайло Островерха прибув до столиці стейту Ню Джерзі. В рамках виховно-програмової діяльности Станиці Пласту, ,,Старший Пан" розказував пластовій молоді про переможний бій усусусів на Маківці, якому якраз сповнилося 60 років. Треба було бачити зацікавлені очі й обличчя молоді, що вслухувалася розповіді учасника боїв, тоді ще тільки 17 літнього юнака... А ввечері, цього самого дня, на запрошення Пластунів й Управи УНДому, в приміщенні цього ж дому, він ще раз мав доповідь про Леґіон УСС, переможні походи усусусів та про Грозна Калини, що мало-помалу падають на землю, сірим шнурком відлітають у вирій журавлі... Перед його доповіддю ми влаштували йому несподіванку. Приявні, кількістю понад сто осіб публіки, вітали його з його 78-літтям. Вечір перемінився в Ювілей усусуса й письменника та мистецтвознавця Михайла Островерхи, защо він згодом, в листі з датою 4-го червня 1975 року, докоряв мені понад все скромними словами: ,,Дорогий Івасю! В першу чергу дякую Тобі, непоправний Львов'яку, за твою щиру просвяту та труд довкруги мого ,,вистемку" у Твоїй столиці... Від Тебе я зазнав багато теплого серця та пошану від трентонської громади... Всі Ви, так щиро сприймали мою до Вас бесіду... А як я Вам сподобався, то вже не мені судити... Я старався, щоби мої слова були цікаві, щоби були сприятливо вислухані, а може й продумані... Від себе можу тільки сказати скромне, пісне, бо без могоричу, але щире, від серця: Дякую! Розумію Твій труд, Твої заходи, піклування мною як я був в Твоїй ,,хижі", а згодом серед пластунів і громадянства в УНДомі. Усе це розумію. Ти робив це все для усусуса, а не для Островерхи. І так себе вспокоюю... Островерха не привик до такого розголосу, а подруге — він мале цабе! Проте, щиро сказати — я задоволений, бо кожен з нас має якусь пайку, чи пак паєчку пустоти, то чомуж не бути їй і в мене"...

Перед самою зустріччю, на мої настирливі прохання, Михась прислав мені на четвертушці письмового паперу, машиновим шрифтом написаний ,,Майже непотрібний реєстр писань Михайла Островерхи". В цьому ,,реєстрі" він подав про себе більше чим скромні інформації: ,,В грудні 1920 року я ще був вояком Запорізької Дивізії Армії УНР... Та людина стріляє, а Господь Бог кулі носить... Через декілька днів я замінив кріс на перо в таборі для військово-полонених в Пикуличах, біля Перемишля... З наказу таборової команди я став начальним писарем культурно-освітнього відділу дивізії і колегіяльно, разом з іншими, подібними до мене ,,писарями" почав видавати журнал літератури й мистецтва — ,,Запорожець". Згодом, у роках 1921-1924 я співпрацював в журналі ,,Веселка", що появлявся у таборі для полонених у Каліші. За дружньою співпрацею Михайла Селегія, Євгена Маланюка, Юрія Дараґана й інших, в 1923 році, появилася збірка поезій Євгена Маланюка, Михайла Селегія й Михайла Осики (що був моїм псевдонімом) п.н.: ,,Озимина". Прихильні рецензії на появу цієї збірки появилися в ,,Ділі", ,,Новому Часі" й у ,,Віснику" Дмитра Донцова. В роках 1926-1939 мої репортажі на літературно-мистецькі теми з Італії були друковані в ,,Ділі", ,,Новому Часі", ,,Житті й Знанні", ,,Назустрічі", ,,Мистецтві", ,,Обріях" і ,,Дзвонах". У 1934 році появляється мій переклад з італійської мови Нікколя Макіявеллі ,,Іль Прінціпе" (,,Володар") в книгозбірні ,,Вісника". Там же друкуються й інші, мої оригінальні праці. В 1938 році появилася монографія ,,Кавур". У 1940-1944 роках друкуються мої репортажі в еміґраційній пресі. В роках 1943-1945 редаґую тижневик для вояків І Дивізії СС ,,Галичина" п.н.: ,,До перемоги", що друкувався спершу у Львові, а згодом у Кракові. В 1946-1948 роках появляються мої праці: ,,З Римського записника", ,,Нігіль нові", ,,Без докору". Редаґую тижневик в таборі Ашаффенбурзі й пишу нариси, короткі нотатки та рецензії в ульмівських ,,Вістях" та ,,Неділі". З переселенням до ЗСА в 1949 році, починаю ,,нове життя" на фармі в Моррісвілл, Па., де разом з моєю дружиною та моїми добрими приятелями Андрієм й Юлією Галайдідами, виполюю хвастя та скубаю шпінат. Важка й виснажуюча була ця праця для мене й моєї жінки. Завдяки добрим людям, американцям українського, італійського й німецького походження, замінюю працю фармерського робітника на церковного дяка в Конектикат. Це дає мені спроможність писати й друкувати мої нариси: ,,Гомін здалека" (1953 р.), ,,Чорнокнижник з Зубівки" (про Миколу Хвильового) (1955 р.), спомини: ,,Обніжками на битий шлях" (1957 р.), ,,На закруті" (1959 р.), ,,Грозна Калини" (1962 р.), ,,Блиски і темряви" (1966 р.) й репортажі: ,,Берегами мандрівки" (1974 р.). Маю ще ,,в запасі" перекладні праці з італійської й московської мови, що були друковані в В-ві Івана Тиктора у Львові... В роках 1935-1939 я співпрацював в ,,Ної ель Україна" в Римі і вчився ,,гарно співати"...

На цьому ,,Майже непотрібний реєстр писань М. Островерхи" обривається. Як відомо, в 1976 році вийшла ще друком остання книжка ,,Іль Прінціпе" (,,Володар"), Нікколя Макіявеллі, як друге виправлене видання, про що її автор писав мені в листі датованому 27-го червня 1975 року ось що: ,,Маю нову роботу! По 25-ти роках настирливого пошукування за моїм перекладом ,,Володаря", я його таки найшов... Тепер приготовляю це до друку з доповненнями. Очевидно, спершу мушу заплатити борг за останню книжку (,,Берегами мандрівки")... Здаю собі повну відчитність, що українська книжка не йде... Минулися давні, галицькі часи тієї людини, що любила книжку, читала й шанувала її... Від декількох років книжка вмирає серед нас... Треба одначе друкувати, доки ноги носять мене на цьому суєтливому світі"...

Доповнюючи цей скромний ,,Майже непотрібний реєст писань М. Островерхи", я заглянув й до інших джерел, в яких згадується його ім'я. І так: В Гасловій Частині Енциклопедії Українознавства", видання НТШ, на 1,899 сторінці під гаслом ,,Михайло Островерха", що прикрашений ще й фотознімкою автора, надруковано: ,,Михайло Островерха, літературне псевдо ,,Михайло Осика" народився 7-го жовтня 1897 року в Бучачі. Письменник, журналіст і мистецький критик. В 1926-1939 роках співпрацював у львівських літературно-мистецьких журналах і часописах. Згодом, від 1949 року, на еміграції в ЗСА. Автор виданих в 1934-1939 роках книжок про Італію й її діячів та збірника літературно-мистецьких есеїв, нарисів і спогадів п.н.: ,,З Римського щоденника", ,,Нігіль нові", ,,Без докору", ,,Гомін здалека", ,,Обніжками на битий шлях", ,,На закруті", ,,Блиски і темряви". Перекладач італійських політичних і літературних творів". Інше джерело: ,,За Волю України", видання Головної Управи Братства УСС, що появилася як Історичний Збірник УСС — Літопис Українського Січового Стрілецтва у 50-ліття збройного виступу УСС проти Москви, на 463 сторінках цієї товстої, на 608 сторінок книги, читаємо: ,,Михайло Островерха, хорунжий УСС, народився 7-го жовтня 1897 року в Бучачі. Як 17-літній учень бучацької гімназії, вступив до Леґіону в 1915 році. Брав участь в боях над

(Закінчення на стор. 3)

ГАРВАРДСЬКА ЛІТНЯ ШКОЛА...

(Закінчення зі стор. 1)

лекціях В. Мороза було понад 100 слухачів, а на його третій з ряду лекцій на тему „Національне питання у Совєтському Союзі", яка була влаштована для всіх студентів (не лише українських) курсів Літньої Школи було понад 300 студентів.

Викладачі

Цілістю програми україністики керує проф. Ф. Сисин. Він теж викладає курс історії України, і його асистенткою є Оля Андрієвська. Курс української літератури проводить проф. Г. Грабович. Українському мовознавству присвячено два курси: заавансованих навчає докторант О. Ільницький, початкуючих докторантка Наталія Пилипюк при допомозі асистента Р. Коропецького. Навчання відбуваються кожного дня о год. 9-ій ранком — історія, а відтак теж лекції мови та літератури. Студенти пильно працюють. Крім участи в лекціях, треба також багато читати, користуватися мовною лябораторією, брати участь у багатій вечірній програмі викладів на точно визначені теми, гутірок, дискусійних зібрань, фільмів, виставок.

Гурток любителів української мови

Студенти курсу української мови для заавансованих створили гурток для ведення розмов виключно в українській мові. Вони підписали своєрідне приречення, що під час їхнього літнього перебування у Гарварді говоритимуть тільки українською мовою. У їдальні для них є завжди зарезервований окремий стіл. Часто вони запрошують до себе гостя (це люди різних прошарків української громади), щоб при спільному полуденку, чи вечері розмовляти на різні теми по-українськи.

Гості

Позанавчальна програма багата, різноманітна, цікава. Виступи д-ра М. Куропася, мистця Я. Гніздовського, о. д-ра М. Соловія, архітекта Р. Жука, скрипаля Євгена Ґратовича, пяніста Вірка Балея, Н. Світличної, збагачують здобуті знання, скріплюють позитивні враження учасників.

Першим гостем, який відвідав Літню Гарвардську Школу Україністики, був головний предсідник УНСоюзу — д-р Іван Флис. Він візитував усі кляси, познайомився зі студентами, а на курсі історії передав директорові УНІГУ чека-пожертву для ФКУ від УНСоюзу в сумі 3,500 долярів.

На робочому полуденку д-р Флис перевів розмови з викладачами та репрезентантами ФКУ. В центрі уваги були справи Українського Гарварду. Д-ра Флиса запрошено стати членом Візитаційного Комітету для українських студій в Гарварді вже на початку цього року.

Пам'яті Андрія Тершаківця

У п'ятницю, 9-го квітня ц. р., у Торонто, на 68-му році життя відійшов у Вічність мгр прав, адвокат і громадський діяч, пл. сен. Андрій Тершаковець. Похорони відбулися 9-го й 10-го квітня ц. р. з церкви Св. Василія Великого на цвинтар „Парк Лон" у Торонто.

З покійним Андрієм ми дружили від 1923 року, тобто від першої кляси Філії Української Академічної Гімназії у Львові та з того самого часу як пластуни-юнаки, члени 7-го куреня ім. Князя Льва Першого у Львові. Ми разом здавали іспит зрілости в 1931 році, згодом ми разом студіювали в університеті Яна Казимира право й економію. Ми разом пластували, ходили на прогулянки, разом всяко трудилися для нашої Батьківщини. Після закінчення університету наші шляхи на короткий час розійшлися. Я остався у Львові — моєму родинному місті, Андрій подався до Самбора, де почав працювати адвокатом, а під час війни був ще й посадником міста Рудки, віддаючи своє знання й труд для української громади. Після війни наші шляхи знову зійшлися. Андрій поселився з родиною в Торонто, я залишився в Трентоні, столиці стейту Ню Джерзі в ЗСА. Ми густо часто зустрічалися на пластових з'їздах, таборах і прогулянках та на принагідних зустрічах в Канаді й ЗСА. В 1967 році ми разом з Андрієм розпочали відзначення Сторіччя нашої школи УАГ у Львові. Нашу спільну діяльність, обосновану на ідейних основах, до того часу зобов'язувала Пластова Організація, ми проводили з більшими чи меншими успіхами аж до часу його відходу на Вічну Ватру перед престолом Всевишнього...

Не маючи спроможности бути учасником його величавих похоронів, я просив нашого спільного друга Юрія Карманіна, що не менше за нас обох також трудився над гідним відзначенням Ювілею нашої Школи, попрощати незабутнього друга Андрія від мене особисто й від Ділового К-ту для відзначення Сторіччя УАГ, що він з честю й совісно виконав, подавши згодом до преси нотатку про похорони.

Покійний Андрій Тершаковець народився 2-го червня 1911 року в Якимчицях. Одержавши у родинному домі й в Пласті, добру життьову, релігійну й патріотичну заправу, все своє життя він не жив тільки хлібом єдиним. Своєю всесторонньою пластовою, громадською й політичною діяльністю він продовжував працю свого покійного батька, б. посла до польського Сойму Гриця Тершаківця й свого молодшого брата Зиновія, який як командир УПА згинув в боях за батьківщину. Вихований у релігійному й патріотичному середовищі він защепив усі добрі прикмети справжнього українця — громадянина й своїм двом синам і дочці. Як громадський робітник та пластовий виховник, він пригорщами вливав в серця української молоді справжню любов до Бога й Батьківщини. З такою ж любов'ю він жив, діяв і розпрощався з цим суєтливим світом. Схиляючи голову перед його світлою пам'яттю, замість квітів на свіжу могилу незабутнього друга, складаю 25 долярів на Патріярший Фонд і прошу колеґ, колишніх учнів УАГ, зокрема цих у Філядельфії, піти моїми слідами.

Іван Р. Костюк

„Ґавдеамус Ігітур"

У суботу, 26-го травня 1979 року, в ресторані п-ва Становичів у Докпорті відбувся перший ґрадуаційний бенкет десятої кляси Рідної Школи при читальні „Просвіта" в Вінніпезі, Канада.

Усні іспити одинадцятьох учнів відбулися 19-го травня ц. р. перед Іспитовою комісією, яка складалася із таких учителів: п-і Ярослави Кіташ, управительки школи, мгр Адріяна Шепертицького та Антона Бориса. Головою комісії був проф. Ярослав Розумний з Манітобського університету. Троє учнів — Данило Дубик, Ганна Михайлишин і Лариса Розумна — склали іспит з визначним успіхом.

Крім учителів цієї школи в десятій клясі, ще викладали: проф. О. Баран, В. Боровський, О. Ґудзяк, мистець Р. Коваль, ред. А.Курдидик, д-р Вол. Лебедин, д-р М. Марунчак, проф. Яр. Розумний і проф. Т. Снігурович.

Ґрадуаційний бенкет відбувся за певним ритуалом, у який входило чіпляння ґрадуантам, а відтак управительці школи корсажів і квіток, роздача дипломів і дарунків, пісні ґрадуантів „Ґавдеамус ігітур", вальсом ґрадуантів з батьками і прощальною піснею ґрадуантів „Прощайте".

На бенкеті промовляв голова Читальні „Просвіта" В. Цап, голова Батьківського комітету С. Козелко, управителька школи Я. Кіташ і о. митрат С. Їжик Від ґрадуантів слово подяки учителям, батькам і Управі Читальні „Просвіта" сказала Ліда Корбутяк, а від учнів прощала ґрадуантів Л. Гавришків.

Після офіційної частини була вечеря, а опісля забава з танцями. Бенкет відбувся у дуже інтимній товариській атмосфері. Господарем вечора був проф. Яр. Розумний.

Н.Н.

Вісім студентів працюють...

(Закінчення зі стор. 1)

історії Уладу Пластових Новаків і Новачок в Канаді від 1949 року та на виготовлення вишкільних матеріялів для новацьких виховників.

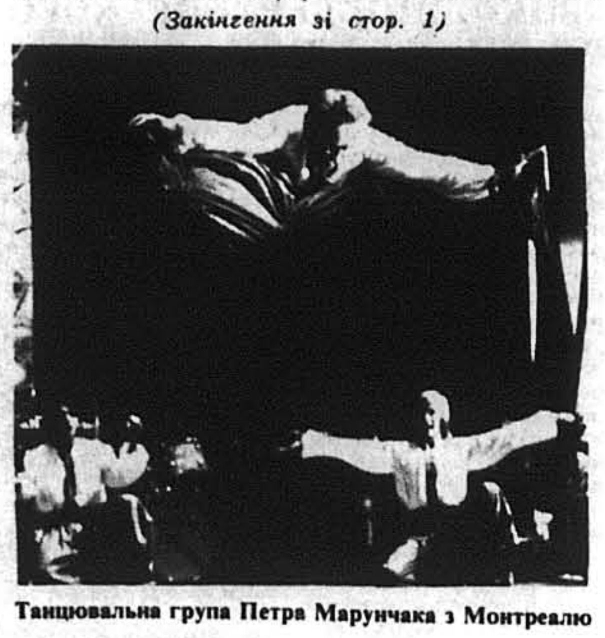
Ця поважна фінансова допомога дасть змогу молодим працівникам заробити гроші на дальші студії, та виімкову нагоду цікавої та корисної праці. Традиційно в Пласті у Канаді всі працюють безплатно. Звичайно це значить, що пластові виховники мусять на життя чи студії заробляти під час дня, а вечорами вільний час посвячувати Пластові. Це вперше в Канаді, що при урядовій допомозі пластуни і пластунки мають нагоду вповні посвятитися для праці в Пласті і виготовити дуже потрібні виховні матеріяли, брак яких вже давно відчувається.

Обидві фінансові допомоги одержано завдяки проєктам і старанням голови КПС, пл. сен. Дарії Даревич.

Над проєктами працюють студенти з Монтреалю, Торонто, Гамільтону і Вінніпеґу.

РАЙОН ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ...

(Закінчення зі стор. 1)

Танцювальна група Петра Марунчака з Монтреалю

самбль Петра Марунчака з Монтреалю, Канада. Відтак відбудеться святочна програма вшанування Ювілею УНСоюзу, який 85 років тому був заснований саме в сусідньому місті Шамокіні. Головним промовцем під час відзначування цього Ювілею буде головний предсідник УНСоюзу д-р Іван Флис,а координатором того свята буде Степан Гавриш. Під час відзначення Ювілею вручатимуть відповідні почесні грамоти піонерам і заслуженим союзовим працівникам.

Того ж дня виступатимуть також танцювальні ансамблі від українських католицьких церков в МеКАду, Фраквіллі і Майнерсвіллі. Буде забава з танцями при звуках оркестри „Червона Калина", спільна ватра, а ввечері знову виступить танцювальний ансамбль Петра Марунчака.

У неділю, о год. 12-ій відслужать Богослужбу, а відтак відбудуться різні виступи музичних одиниць. О год. 3-ій по полудні буде відправлений Молебень у намірении українського народу, а відтак того ж дня ще раз увечері, на прощання, виступить ансамбль Петра Марунчака.

Під час фестивалю на протязі трьох днів будуть відкриті крамниці з українською керамікою, писанками, вишивками. Можна буде також набути українські страви. В суботу і неділю Петро Марунчак буде давати лекції українських танків для дітей різного віку.

Парк у Барнсвіллі відомий тим, що тут кожного року етнічні групи відбувають свої кількаденні, або тижневі фестивалі. Тут, 1973 року заходом Пенсильванських Союзових Округ і при співпраці Екзекутивного Комітету УНСоюзу,святочним фестивалем відзначено 80-річчя українського щоденника „Свобода". Цей парк відомий теж тим, що від кількох декад останньої неділі в липні, тут відбувається родинна зустріч. Сюди приїжджають діти і внуки з різних стейтів Америки, щоби зустрінути тут родичів, кревних і знайомих. Вступ на фестиваль лише два і пів доляра від дорослих, а для дітей до 13 року життя — вступ вільний.

„ОЙ, ВПАВ СТРІЛЕЦЬ"...

(Закінчення зі стор. 2)

Стрипою в сотні Романа Сушка. Під Потутора[illegible], 2-го вересня 1916 року попався до московського полону. [illegible]ітом, 1918 року повернувся з полону і брав участь в боях за Львів в Бриґаді УСС. Із 10-тою Янівською Бригадою УГА бився в Чортківській офензиві. Згодом був співучасником походу на Київ та разом з вояками Запорізької Дивізії подався в польський полон. Після війни — публіцист і літератор. Автор багатьох праць з історії УСС"... Ще інше джерело: „Українське Січове Стрілецтво" — книга на 360 сторінок друку, видання „Червоної Калини", Ню Йорк, 1956 рік за редакцією д-ра Степана Ріпецького згадує в кількох місцях про Михайла Островерху, як хороброго, чесного й обов'язкового вояка та скромного по своїй вдачі знаменитого письменника й літератора. Згадується ім'я М. Островерхи і є поміщені його фотознімки в книжці „Пісня про Червону Калину" (Історія УСС для молоді) — Жигмонта Богдана Олексина, видання „Червоної Калини" в Ню Йорку 1974 року.

В останніх роках свого вельми трудолюбимого життя, він неначе передчував недалеку смерть, густо часто друкував свої короткі нотатки, репортажі й рецензії на мистецькі виставки в „Свободі", „Америці", „Народній Волі" та в інших часописах і журналах. Либонь останньою була його нотатка „Про Базиліку св. Петра в Римі", що появилася в „Народній Волі" ч. 16, з датою 19-го квітня 1979 року, отже цього самого дня, як відбувалися його похорони...

* * *

На моїм писальному столі лежить папка з написом: Михайло Островерха. В папці багатюще листування: короткі, обривчасті листи, писані машиновим шрифтом і від руки, поштові карточки й святочні побажання з нагоди Різдва Христового, Великодня, Св. Михайла Архистратига й Св. Івана Хрестителя. Копії й оригінали з рахунковими розчисленнями за перепродувані книжки. Все те впорядковане за датами, починаючи з 1951 року... Ми ж бо, з Михайлом Островерхою, з того часу до останніх днів його життя, були в постійному кореспонденційному зв'язку. Вибираю останній лист з-перед Великодніх Свят 1979 року й читаю: „Дорогий Івасю! Ні, краще: Кухайонций Львов'яку! То файно! Замість загніватися на старого за його куцу пам'ять в тих розрахунках за книжки, то Ти вкшварив такого шампанського листа, що й моя Галя досхочу насміялася... Біля мене по-старому... От по смерти П'єрра (Постолюка) ще тільки чотири недогарки — усусусів осталося в Ню Йорку... Мені, крім серця, щось сталося в ногах. То поїхав я в минулому році в гори, до Гантеру й там дав ногам чосу: шість кілометрів кожного дня пішки й за тиждень мої ноги признали мені рацію... Та чи дочекаюсь Великодня?! Щиро Тебе вітаю й Твоїй Галі низенько ся кланяю. А не забудь поздоровити добрягу о. Богдана й його паніматку — станиславов'янку. Передай привіт п. Андрієві й його Юльці та й за д-ра Богдана не забудь. Твій „семпер фіделіс" — Михайло". П.С. „А пишучи мені „надгробное риданіє" — не перехвали мене!"

Привіти я передав. Панове Андрій і д-р Богдан реванжувалися за них особистою участю в похоронах. А Михайло таки Великодня не діждався... Разом з плащаницею Розп'ятого Христа, у Велику П'ятницю, 20-го квітня 1979 року родина й горстка приятелів поклала Покійного Михайла до гробу... А чи я, в моєму незугарному останньому звіті перехвалив його, про це нехай рішають шановні читачі.

П.С. Закриваю папку й на ній кладу печать: „Ой впав стрілець"!

[Кінець]

Конференція про етнічний елемент у канадській літературі

Едмонтон, Канада. — Канадський Інститут Українських Студій інформує, що Конференція, яка розглядатиме етнічний елемент у канадській літературі, відбудеться у цьому місті у приміщеннях Альбертського університету від четверга до неділі 13-го вересня до 16-го вересня ц. р. Учені з університетів по цілій Канаді відчитають доповіді про жидівське (їдіш), ісляндське, угорське й українське письменство в Канаді. У цій важливій конференції також візьмуть участь такі відомі канадські письменники й поети, як: Руді Вібе, Джордж Рига, Марія Кемпбелл, Мирна Косташ, П'єр-Джорджіо Ді Чікко, д-р Маара Гаас, Джой Когава та Андрій Сукнаський. До триденної програми також уходять кінофестиваль і тематичні виставки.

Назва конференції „Оточення: Етнічність і письменник у Канаді", і вона відбудеться спільними заходами Відділів англістики й компаративістики Альбертського університету і Канадського інституту українських студій.

За дальшими інформаціями треба звертатися на адресу: Identifications c/o 352 Athabasca Hall. The University of Alberta Edmonton, Alberta, Canada T6G 2E8.

„Буковина на мирній конференції 1919 року"

Д-р Іван Новосівський виголосив дуже цікаву і основно удокументовану доповідь 13-го червня ц. р. на закінчення другого циклу правничих доповідей, які вже другий рік влаштовує Правнича Комісія НТШ-А і Товариство Українських Правників у ЗСА.

На вступі доповідач вияснив, чому він уважає правильнішим термін „мирна" а не мирова конференція і поінформував про те як технічно працювала ця конференція, яка зібралася у січні 1919 році в Парижі для оформлення наслідків Першої світової війни і укладення договорів між державами-переможцями і переможеними в цій війні центральними державами: Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною. Хоча проблема Буковини розглядалася на мирній конференції як частина всеукраїнського питання, представник Румунії Йонел Братіяну свої вимоги до Буковини базував на цьому, що Румунія в союзі з державами Антанти провадила війну проти центральних держав від серпня 1916 року аж до травня 1918 року, коли заключила з ними мирний договір (7-го травня 1918 року), нібито накинений Румунії та ніколи не ратифікований.

Проголошення президентом Вільсоном доктрини самовизначення народів у відомих 14 пунктах, а згодом упадок Австро-Угорщини дали українцям Галичини, Буковини і Закарпаття надію, що відтепер вони зможуть зажити самостійним державно-політичним життям. Скликана до Львова на 18-го –19-го жовтня 1918 року Українська Конституанта (Українська Національна Рада) проголосила утворення Західньо-Української Народної Республіки на українських землях колишньої австро-угорської монархії, а в слід за тим галицька і буковинська секції тієї УНРади перебрали державну владу на своїх територіях 1-го і 6-го листопада 1918 року. Хоча самовизначення стосувалося тільки до української етнографічної території Північної Буковини і хоча деякі поміркованi румуни (напр., д-р Аврел Ончул) погоджувалися на поділ Буковини на дві частини — українську і румунську, уряд Румунії під впливом шовіністів вислав свої війська, які збройною силою вже 11-го листопада 1918 року окупували Чернівці, а згодом й цілу українську Буковину, потоптавши засаду самовизначення народів, в яку так дуже вірили українські політики.

Другу частину своєї детально опрацьованої доповіді д-р Новосівський присьвятив розглядові дипломатичних меморандумів і протестних нот, які уряд ЗУНР висилав урядам держав Антанти чи їхнім делегаціям на мирній конференції у Парижі. Перший меморандум про те, що український нарід колишньої Австро-Угорщини, здійснюючи своє право на самовизначення, створив на етнографічних землях Галичини, Буковини і Закарпаття свою незалежну державу, було вислано за підписом д-ра Евгена Петрушевича творцеві доктрини самовизначення президентові Вільсонові за посередництвом шведського посла у Вашінгтоні; про цю подію американський уряд отримав також відомості від свого амбасадора в Швайцарії вже при кінці жовтня 1918 року.

З приводу румунської окупації української Буковини і започаткованого там терору, міністр закордонних справ ЗУНР д-р В. Панейко вислав 1-го лютого голові Мирної Конференції протестну ноту проти зазіхань Польщі і Румунії на українські землі, а Місія ЗУНР на мирну конференцію в дні 8-го березня переслала членам конференції протестну ноту проти окупації румунськими військами Буковини. Згодом, коли ця Місія довідалась про наміри Антанти признати Румунії цілу Буковину, вона післала 20-го травня на руки голови конференції нову протестну ноту, в якій обґрунтовано доводилося право українців до Північної Буковини і опрокинулось румунські претенсії на цю частину української етнічної території. Доповідач прочитав кілька цікавих уривків з цієї ноти і звернув увагу на те, що в ній вимагалося повернення Буковини Західньо-Українській Народній Республіці хоча це вже ділялося після проголошення акту злуки; ця сповидна нелогічність була обумовлена і оправдана русофільським становищем усієї антантської дипломатії, яка стояла на позиціях „неподільности „Росії" і справу української державности уважала „внутрішньо-російським питанням". Відкликом до ЗУНР Місія робила намагання добитися державного самовизначення принаймні тих українських земель, які ніколи не належали до Росії.

Після того як польська армія, скріплена частинами ген. Галєра, розпочала широкий наступ на Галичину, а румунські війська, в порозумінні з поляками, заняли навіть частину галицького Покуття державний секретаріят вислав 30-го травня 1919-го року Верховній Раді Мирної Конференції окрему ноту, в якій м. і., пропонується, щоби на терени Галичини і Буковини, про які іде спір з Польщею і Румунією, „післано контингент антантських військ"; ноту цю підписав тогочасний прем'єр д-р Голубович.

Інформаційно доповідач згадав, що також т. зв. тимчасовий уряд совєтської України за підписом Християна Раковського вислав був 8-го лютого 1919 року голові Мирної Конференції Клємансо, з копією президентові Вільсонові, радіограму з протестом проти окупації Румунією української Буковини, — а згодом 2-го травня переслав урядові Румунії ультимативну ноту з вимогою до 48 годин забрати румунські війська з Буковини.

На жаль, всі ці меморандуми і протестні ноти не мали ніякого успіху, бо держави-переможці при вирішуванні долі українських земель руководились не принципами самовизначення і справедливости, але власними плянами, які доповідач проаналізував у третій частині своєї доповіді. Підкресливши, що в плянах держав Антанти суттєву ролю відігравав факт, що колишня Росія, а до деякої міри й Румунія, були союзниками Антанти, а — як відомо — побідники завжди вирішують долю побіджених, але ніколи долю власних союзників, доповідач спинився над детальним обговоренням плянів президента Вільсона державного секретара Роберта Лянсінга, які — кожний зокрема — представляли становище ЗСА. На підставі опублікованих споминів полковника Гавза, Роберта Лянсінга та інших друкованих джерел, що стосуються мирної конференції 1919/20 років, д-р Новосівський представив дуже точно американські пляни розв'язки проблем України в цілому і Буковини зокрема, цитуючи відповідні пункти з т. зв. „уточнень і рекомендацій" до 14-пунктової програми президента Вільсона, що їх — на доручення президента — опрацював полковник Гавз і його співробітники, а які президент Вільсон апробував як автентичні 30-го жовтня 1918року.

Плян державного секретаря Лянсінга з 21-го вересня 1918 року опрацьований ним без порозуміння з президентом, предбачував у точці 6-ій що „Україна буде державою у складі російської конфедерації" і до неї будуть „ прилучені частини австро-угорської імперії, в яких переважають українці" ; Лянсінг сам не брав участі в мирній конференції а коли дізнався, що президент Вільсон поїде особисто навіть не передав йому свого пляну.

Коли йдеться про пляни Англії доповідач використав спомини Лойд Джорджа в яких, м. і., находиться витяг ухвали британського уряду з грудня 1918 року де „австрійським українцям" признавалося незалежність будь окремо, будь „у злуці з Києвом", під умовою, що Україні „вдасться утриматися власними силами". При цій нагоді доповідач згадав також про деяку еволюцію у поглядах відомого історика Арнольда Тойнбі який був дорадником британського уряду, а який спершу визнавав самовизначення тільки за історичними націями" але згодом дещо змінив думку і в 1915 році написав короткий есей про проблеми України в російській імперії. Хоч британський уряд вже в травні 1918 року визнав „де факто" незалежність Естонії, а в листопаді 1018 року визнав незалежність Латвії він не займав становища до українського питання, бо мав домовлення з урядом Франції про те, що „південь „Росії" буде французькою „сферою впливів".

Франція мала свої пляни розв'язки територіяльних проблем після війни; хоча спершу деякі французькі політики схилялися до думки визнати Українську Народну Республіку, вони, після заключення Берестейського договору між Україною і центральними державами, — змінили думку трактуючи цей договір як зраду Антанти. Французький прем'єр Клємансо і міністр закордонних справ Пішон були рішучими противниками большевиків і підтримували претенсії Польщі та Румунії до українських земель, бо хотіли з тих двох держав створити в Европі „санітарний пояс" як заборolo проти експансії Німеччини та большевиків; французька дипломатія уважалася крім цього зв'язаною тайним договором з Румунією з 17-го серпня 1916 року за яким Буковину поділено між Росією і Румунією здовж ріки Прут.

Італійські учасники мирної конференції не мали ніяких власних плянів але підтримували повністю французькі концепції, а в тому й претенсії Польщі та Румунії до окупованих ними українських земель.

У такому кліматі, — продовжував доповідач, — питання Буковини розглядалося на засіданні Верховної Ради 10-ох в дні 1-го лютого 1919 року, а згодом на нарадах окремої комісії для справ Югославії та Румунії, якій передано справу румунських територіяльних вимог для розгляду і видачі опінії. Доповідач представив висліди нарад цієї комісії, яка в своєму рішенні з 6-го квітня 1919 року признала Румунії більшу частину Буковини, залишаючи поза її кордонами тільки два містечка — Вашківці та Вижниця; він також з'ясував деталі другого проєкту опрацьованого незалежно Бальфуром, що був предметом дебат на засіданні ради міністрів закордонних справ 18-го червня, і який остаточно став підставою рішення Найвищої Ради з 25-го червня 1919 року уповноважнюючого Польщу „вести свої операції аж по ріку Збруч".

Першим із серії договорів, які випрацювала мирна конференція був т. зв. Сан-Жерменський договір з Австрією з 10-го вересня1919 року в якому Австрія зрікалася на користь Румунії прав до тієї частини Буковини, що прилягала до її території (59 стаття договору) і віддавала решту Буковини у відання держав-переможців згл. Ліги Націй (арт. 91) без точного розмежування цих двох частин.З уваги на те, що Румунія відмовилась підписати цей договір справа Буковини повернула під розгляд згаданої вище комісії, яка тим разом признала Буковину майже в цілості Румунії за вийнятком 5 надністрянських сіл, що мали ділити долю Галичини під польською адміністрацією; цей новий плян, затверджений Верховною Радою оформлював юридично долю Буковини.

Румунія довго відмовлялась підписувати мирний договір з Австрією і аж у грудні 1919 року після ультимативного звернення Верховної Ради, його підписала, але продовжувала окупувати цілу Буковину (в тому й тих п'ять надністрянських сіл) не зважаючи на те, що договором з 10-го серпня 1920 року остаточно визначено кордони між Польщею, Румунією, Югославією та Чехо-Словаччиною. Остаточно окремим двостороннім договором з 28-го серпня 1920 року Польща відмовилася від цього надністрянського клаптика буковинської території та віддала цих 5 сіл Румунії; про нове розмежування між Польщею і румунією у цьому двосторонньому договорі сказано що „кордонна лінія між Прутом і Дністром проходитиме по старій адміністративній лінії, що розділювала Буковину і Галичину".

На спеціяльній мапі Буковини д-р Новосівський показував приявним точне положення оспорюваних теренів української Буковини і відповідав на деякі питання, які, після закінчення доповіді, ставили слухачі, які з увагою вислухали цю деталізовану доповідь.

Володимир Савчак

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА Ч. 7

В. Лесик - Дорожинська, Вронкс	25.00
А. Качмар, Едмонтон	20.00
Н. Куций, Торонто	15.00
Т. Моторний, Вашінґтон	11.00
И. Воґачик, Ірвінґтон	10.00
М. Гнип, Квейкертавн	10.00
Г. Давид, Честер	10.00
І. Кузів, Торонто	10.00
А. Манастирська, Едмонтон	10.00
А. Паламар, Стовні Крік	10.00
С. Сивик, Равнд Лейк	10.00
А. Яріш, Рочестер	10.00
Я. Флюнт, Вінніпеґ,	6.00
П. Вацек, Макоті	5.80
М. Аврамчук, Джерзі Сіті	5.00
Р. Вайлак, Річмонд Гілл	5.00
Ю. Вудерацький, Філядельфія	5.00
В. Вурдьо, Фаєттевілл	5.00
І. Ванцовят, Вінґгемтон	5.00
В. Гаргай, Канайогарі	5.00
Е. Германович, Ганті́нґтон	5.00
І. Гриневич, Зіон	5.00
І. Гуцуляк, Вашінґтон	5.00
С. Ґамула, Сарнія ,	5.00
Г. Дробний, Детройт	5.00
П. Дудич, Чікаґо	5.00
Г. Зарицький, Плейнвю	5.00
Л. М. Зобнів, Вінґгемтон	5.00
В. Зубик, Філядельфія	5.00
А. Квітка, Чікаґо	5.00
П. Кіра, Лігайтон	5.00
О. Колтунюк, Денвер	5.00
М. Лаврук, Вруклин	5.00
И. Мазурик, Озон Парк	5.00
С. Макітра, Вет	5.00
В. Матійчин, Іст Сиракюз	5.00
М. Міщук, Карнеґі	5.00
Ф. Нагай, В. Айслип	5.00
С. Олесницька, Мейплвуд	5.00
О. Островський, Торонто	5.00
В. Петлюра, Гемилтон	5.00
І. Половчак, Гарфілд	5.00
І. Попадинець, Чікаґо	5.00
В. Прибила, Сакраменто	5.00
В. Ратушний, Петерсон	5.00
д-р Я. Рожанковський, Енґелвуд Кліффс	5.00
О. Росляк, Едмонтон	5.00
В. Слободян, Детройт	5.00
О. Стороженко, Філядельфія	5.00
І. Стрільчук, Саскатун	5.00
П. Терребецький, Маспет	5.00
І. Тершаковець, Ню Йорк	5.00
Р. Ходжай, Віндсор	5.00
В. Хома, Вікон	5.00
І. Чайка, Філядельфія	5.00
Д. Шабля, Філядельфія	5.00
В. Шавранський, Вебстер	5.00
К. Шевчук, Вруклин	5.00
И. М. Штанґл, Делрей	5.00
А. Яременко, Кліфтон	5.00
о. І. Віланич, Вервік	3.00
Л. Кий, Валлінґфорд	3.00
А. Педа, Девнемора	3.00
С. Салдан, Найелс	2.50
Д. Андерсон, М'к Кіс Ракс	2.00
В. Ватринчук, Честер	2.00
С. Верник, Пукіпсі	2.00
В. Відула, Окала	2.00
С. Вогославець, Морріставн	2.00
А. Вовк, Торонто	2.00
І. Галій, Вайнленд	2.00
С. Ґасяк, Ст. Джозеф	2.00
о. С. Ґроміс, Мішавака	2.00
С. Глют, Кліфтон	2.00
М. Ковалевський, Ютика	2.00
В. Козак, Ветерсфілд	2.00
Н. Кравців, Гартфорд	2.00
Н. Лісаченко, Плейнвел	2.00
В. Мерещак, Ветерфілд	2.00
В. М. Мриц, Пукіпсі	2.00
В. Новицький, Лебанон	2.00
С. Новошицький, Чікаґо	2.00
М. Орищук, Монтреаль	2.00
І. Пиртко, Філядельфія	2.00
В. Роздільський, Саскатун	2.00
А. Самутин, Валтимор	2.00
В. Смолинський, Шрусбури	2.00
Н. Стукало, Лайонс	2.00
М. Терлецький, Воррен	2.00
В. Тимцюрак, Чікаґо	2.00
С. Шиповський, Ст. Кетринс	2.00
М. Ярем, Філядельфія	2.00
Н. Гафткович, Гартфорд	1.00
М. Дребич, Вронкс	1.00
В. Л. Зельтоноґа, Лос Анджелес	1.00
М. Качор, Вінніпеґ	1.00
А. Левицький, Філядельфія	1.00
І. Лучинський, Вренфорд	1.00
І. Попівчак, Відспорт	1.00
Г. Рябокін, Ст. Пол	1.00

ЛИСТА Ч. 8

Н. Гіш, Вайон	15.00
М. Лісович, Роллінґ Медовс	15.00
І. Марич, Парма	10.00
С. Павлинський, Чікаґо	10.00
Е. Шкляр, Судбури	10.00
М. Солодуха, Монтреаль	6.00
В. Вобиляк, Пет[illegible]он	5.00
К. Воднарчук, А[illegible]	5.00
Ю. Вук, Пассайк	5.00
В. Вурак, Гартфо[illegible]	5.00
Г. Гурин, Пассайк	5.00
С. Демянчук, Клей	5.00
К. Денисенко, Вашінґтон	5.00
М. Карачевський, Чікаґо	5.00
В. Клосник, Елмонт	5.00
З. Колодій, Чікаґо	5.00
Д. Кузик, Кю Гарденс	5.00
О. Кузик, Пассайк	5.00
М. Мазуркі, Вирбенк	5.00
Н. Максименко, Ґовшен	5.00
В. Мельник, Торонто	5.00
О. Миськів, Аліквіппа	5.00
М. Модрицький, Линколнвуд	5.00
Д. А. Нестеренко, Маскатайн	5.00
Г. Озарків, Воррен	5.00
Н. Паращак, Торонто	5.00
д-р П. Попадюк, Міннеаполіс	5.00
М. Почтар, Клівленд	5.00
І. Прийма, Палм Віч	5.00
Р. Решітник, Міддл Віледж	5.00
А. Рижий, В. Влумфілд	5.00
М. Романишин, Мейфілд	5.00
В. Романів, Вріджпорт	5.00
Л. Савчинський, Рочестер	5.00
М. Сверида, Рочестер	5.00
Н. Свистун, Ст. Пол	5.00
М. Сернейк, Чікаґо	5.00
А. В. Сокіл, Врайтон	5.00
А. Филипович, Міннеаполіс	5.00
Ю. Фриз, Асторія	5.00
В. Цетенко, Ен Арбор	5.00
С. Чорний, Вронкс	5.00
Ю. Шавалюк, Гакеттставн	5.00
Л. Штайнберґ, Парма	5.00
Д. Шук, Нортгемптон	5.00
Е. Ярмолюк, Сомерсет	5.00
А. Юрченко, Елизабет	5.00
Р. Глух, Елмгурст	4.00
Я. Сеничин, Геркімер	4.00
Д. Хухра, Керґонксон	4.00
Я. Букачевський, Едісон	3.00
П. Данилюк, Фоллс Чирч	3.00
д-р В. П. Ґерент, Вест Гартфорд	3.00
О. Зарічний, Сиракюз	3.00
М. Кусик, Гюстон	3.00
М. Лепкий, Арчболд	3.00
С. Микитюк, Монтреаль	3.00
А. Рибалт, Янґставн	3.00
Г. Сліпець, Парма	3.00
М. Цибик, Томс Рівер	3.00
Т. Варабаш, Гартфорд	2.00
О. Березюк, Міннеаполіс	2.00
В. Бойко, Менвілл	2.00
П. Гуменюк, Вай Міллс	2.00
П. Ґелетій, Вервік	2.00
В. Запаранюк, Ютика	2.00
М. Заплітний, Річмонд Гілл	2.00
І. Карашівський, Гартфорд	2.00
А. Карпович, Ню Йорк	2.00
Д. Качало, Гат Спрінґс	2.00
О. Кміцікевич, Перу	2.00
Ю. Кобрин, Аркадія	2.00
С. Коваль, Гарфілд	2.00
Н. Литвинець, Рочестер	2.00
С. Літепло, Вруклин	2.00
П. Масник, Росфорд	2.00
Е. Панчишин, Чікаґо	2.00
С. Пащак, Мейплвуд	2.00
М. Прибильський, Озон Парк	2.00
В. Рабарський, Ютика	2.00
М. Рудик, Асторія	2.00
С. Рудик, Йонкерс	2.00
М. Свербінський, Вентон Гарбор	2.00
М. Семків, Чікаґо	2.00
О. Стеткевич, Ріґо Парк	2.00
М. Ступка, Лонґ Айленд Сіті	2.00
М. Тимків, Філядельфія	2.00
И. Тиравський, Чікаґо	2.00
Г. Ткач, Чікопі	2.00
Е. Филипович, Філядельфія	2.00
О. Харамбура, Рочестер	2.00
Е. Шафран, Форест Гіллс	2.00
Т. Яковенко, Грімсби	2.00
В. Воронка, Кліфтон	1.00
В. Кашуба, Чікаґо	1.00
В. Кікта, Юніон	1.00
М. Неілко, Ню Брітен	1.00
А. Семчук, Стемфорд	1.00
М. Цьок, Ірвінґтон	1.00
А. Панків, Вестон	0.75

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МАРІЯ СУХАР, членка УНС Відд. 230 Б-ва св. Івана Хрестителя в Янґставн, Огайо, померла 5 січня ц. р. на Флориді на 86-му р. життя. Нар. 1893 р. в с. Росохи, Добромиль, Україна; членкою УНС стала в 1941 р. Залишила у смутку дочки: Анну Голман і Катерину Луцик; синів: Дмитра, Михайла і Стефана та 14 внуків. Похорон відбувся 9 січня 1979 р. на цвинтарі Кальварія, в Янґставн, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
П. Ліщак, секр.

ВОЛОДИМИР ЯВОРСЬКИЙ, член УНС Відд. 457 Т-ва Культура в Ню Йорку, помер 27 грудня 1978 р. на 57-му р. життя. Нар. 1920 р. в Ужгороді, Карпатська Україна; членом УНС став 28 лютого 1957 р. Залишив у смутку дружину Віру і доню Надію. Похорон відбувся 30 грудня 1978 р. на цвинтарі св. Андрея в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Надія Литвиненко, секр.

ІЛЬКО БЗОВИЙ, член УНС Відд. 32 Т-ва ім. Олега Ольжича у Філядельфії, помер 26 грудня 1978 р. на 58-му р. життя. Нар. 1920 р. в с. Яблонівка, Підгайці; членом УНС став у 1968 р. Залишив у смутку дружину Марію і брата Ярослава в Україні. Похорон відбувся 29 грудня 1978 р. на цвинтарі Преч. Діви Марії на Факс Чейс, Філядельфія.

Вічна Йому Пам'ять!
Михайло Хомин, секр.

ДУЛЬНЯВКА ПЕТРО, член УНС Відд. 158 Т-ва Л. Мишуги у Філядельфії, помер 9 грудня 1978 р. на 64-му р. життя. Нар. 1915 р. Пекевілл в Песильвенії; членом УНС став у 1965 р. Залишив у смутку дружину Саверу та синів — Івана, Романа і Стефана. Похорон відбувся 13 грудня 1978 р. на цвинтарі св. Марії у Факс Чейс, Філядельфія.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відділу

ПЕТРО ІКАЛОВИЧ, член УНС Відд. 204 Т-ва А. Гончаренка в Ню Йорку, помер 11 грудня 1978 р. на 70-му р. життя. Нар. 1908 р. в Калуші, Україна членом УНС став 1962 р. Залишив у смутку дружину Анастазію, дочку Любу з чоловіком Семеном, сина Ярослава з дружиною Варварою і 8 внуків. Похорон відбувся 11 грудня 1978 р. на цвинтарі Флеґлер Меморіял Парк в Маямі Віч, Флорида.

Вічна Йому Пам'ять!
Василь Палідвор, секр.

СТЕФАНІЯ АРТИМОВИЧ (з дому КУЗИК), членка УНС Відд. 472 Т-ва Пласт в Чікаґо, померла 11 листопада 1978 р. на 81-му р. життя. Нар. в 1897 р. в Україні; членкою УНС стала в 1950 р. Залишила у смутку брата Михайла з родиною в Україні, брата Мирона з родиною в Польщі та близьку і дальшу родину в Америці і Україні. Похорон відбувся 15 листопада 1978 р. на цвинтарі св. о. Николая в Чікаґо.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа Відділу

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!